

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antonii Milliei, Lvgdvnensis, E Societate Iesv, Moyses
Viator**

Millieu, Antoine

Lugduni, 1636

XIII. Tabernaculi constituti Dedicatio & Pontificis Aaronis filiorum
consecratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69066)

LIBER DECIMVSTERTIVS.

DEDICATIO TABERNACVLI: AARONIS ET FI- liorum eius conse- cratio.

I
Taberna-
culum ab-
solutum
sub finem
anni.

SED volat intereà, volat, ac iam vertitur annus
Primus ab egressu Phario: iamque omne re-
demptor

Vriades absoluit opus; perfectaque cuncta
Iudicio exploranda dedit Mosisque, ducumque,
Materia, formaque operum num singula consent,
Artificumque fide, quales castissima poscit
Religio, Exemplarque typis in monte notatis.
Iamque diem Deus indixit, que prima dicando,
Prima eadem primi mensis celeberrima templo,
Metatusque locum septis. Ergo ampla paratur,
Que tectum accipiat mediis pura area castris;
Quippe illam populo mediam presentius arcem
Præsidium Pater esse iubet, circumque tueri
Religione, metuque suos; huc undique vota
Confluere; auxilium hinc omnes sperare precando,
Mirarique super sacra stantem tecta Columnam,
Et vigiles Patris curas de Nube loquentis.
Rite recensitis igitur, meritoque probatis

Ponendū
in medijs
castris.

Omnibus,

Omnibus, accitos Moses iam laudibus ornat
Artifices, largasque illis à Numine grates
Exposcens cœtu populi spectante precatur.

Beseleel, túque Oliabe, & quorum inclyta tanto
Nomina sunt inscripta operi sudoribus istis
Ingenij, doctaq; manus, totque artibus extant,
Qua nulla è cœli tabulis aboleuerit ætas.

Non opis humana meritis persolvere vestris
Mercedem: labor iste Dei est, & copia, qui vos
Ingenius adeò insignes, atque artibus auxit,
Dignatusque manus vestras his poscere pensis.

Inde igitur dignum pretium sperate labori,
Vnde venit centum vicibus cumulatus omni
Humano sudore lucrum: nec nulla feretis

Interea à memori populo solatia vita

Mortalis, pretiumque manus, manet inclyta famâ
Gloria, nec mortale decus vigilasse Tonanti,

Atque illi posuisse tholum. Quare, Optime mundi
Conditor, Isacidumque Pater, dignare paratam
Hisce operis habitare domum, Thensamque volan-
tem:

Pacifico donec Regi stent alta Sionis

Fundamenta, situque aeterno immobile templum.

ET MERCES nimis ampla, tibi hunc placuisse laborem.

Sic fatus iubet instantes Arona Kalendas

Expectare sacris lectâ cum prole paratum.

Tum certatim operas septis intendere vela,

Attriâque ingenti circum quadrangula ductu

Explanare, & utrumque latus protendere centum

In cubitos, quibus hinc Borean, hinc excipit Austros,

Quinquaginta intus dirimi, quâ prospicit ortus,

Et totidem aspectant Solem quâ terga cadentem,

Plano igitur, puroque solo mucronibus altrè

2
Moyse
laudat ar-
tifices.

Benè illis
precatur.

3
Paratur
area ta-
bernacu-
lo.

Lōgaroo.
cubitos,
lata 50.

454 MOYSES VIATOR.

Infixas statuere bases ex aere corusco

- Columnæ
atrij 60.
argento
bractea-
tæ.** *Vicenas hinc, inde latus qua currit utrimque
Longius: at fronti denas, tergoque dederunt:
Sexaginta omnes: totidemque ex aere columnas
Inseruere super, vacuo queis fusile thyrso*
- Bases 60.
aenæ,
mucrona-
tæ.** *Firmat opus dentem, pedibusque immittit abenis.
At circum argento candentes bractea spiras
Implicat, & sparsis serpit super ara corymbis.*
- Scapi set-
tini.** *An potius scapos ex cedro argentea circum
Crusta tegit, variisque inserpens frondibus ambit?
Fusi ex argento capitum longo ordine supra*
- Capitella
argentea.** *Stant calathi, qui torta gerant velamina bysso
Verticibus summis duplices suspensa per uncas,
Intentique tenent funes vela, atque columnas*
- Columnæ
& vela
firmata
funibus.** *Affixis solidâ clavis tellure, frementes
Ne rapiant septum venti, neu carbasa iactent,
Qua quinos tantum in cubitos surgentia cingunt
Exteriore domum vallo, templumque coronant;*
- Columnæ
atrij altæ
cubitos 5.** *Nec prohibent, ne celsa super delubra pateant,
Spectenturque procul fuis circum atria turbis:
Quodque satis visus arcent hæc septa profanos,
Exercantque metus castos; adeundaque monstrant
Mentibus ac votis potius, quam corpore sacra.
Libera præcipue spatia, & tranquilla ministris
Summotâ sic plebe patent, intentaque prorsus
Religio, expendensque omnes Reuerentia ritus.*
- Atrium
patens in
Sacerdo-
tum mini-
steria.** *At frontem, quâ se medios direxit in ortus
Solstitiis, ingens textu cortina tuetur
Ingressus, quinque ad valli suspensa cylindros,
Vicenisque patens cubitis; quas inter Eoo*
- Velum
atrij cu-
bitos 20.
longum.** *Ostia lata aperit quatuor contraria Phœbo,
Queis adeant aras Mystæ, queis munera tectis
Importent, pecudumque greges, armenta que sanctis*

Lecta

Lecta focus: longè populi, longè atria densis
 Conferti observant cuneis, cupidòsque reducto
 Transmittunt velo visus, spectantque silentes,
 Attonitique aras, pedibusque per atria nudis
 Succinctos tunicis niveo de stamine Mystas.
 Et quoties veli festis aulaa diebus
 Altius attollunt uncis mordentibus ansa,
 Aeternum mediis cernunt altaribus ignem,
 Pontificemque preces Summum, cum thure ferentem
 Interiore Adyto: sacrumque undare vaporem;
 Obstantesque oculis duplici velamine telas:
 Ac tandem pratenta optant tot vela recludi:
 Nunc cortina vetat, primòque in limine pendens
 Abdita quadruplici inuoluit mysteria textu,
 Opponitque oculis totum mortalibus orbem.

Hæc postquam perfecta foris, capit ordine Moses
 Interiore locum campo, duplexque tremenda
 Designat penetrabile domus: pars tertia quippe
 Vestibulum in templi, cælo se fundit aperto
 Circumquaque patens, nudòque sub ætheris axe.
 In medio campi spatium, qua vergit ab ortu
 Solis in occasum, describitur area tecto
 Ter denos tensa in cubitos longo obice valli
 Lata decem, ductòque bases rectangula sulco
 Accipit argento fusas: panguntur utrimque
 Fulcra quater denis pedibus, quibus agmine iunctas
 Vicenas statuere trabes, quas vestit auro
 Beseleel, laterumque dedit compage vicissim
 Commissas validi in speciem consurgere muri.
 Cardinibus stantes geminis argentea figunt
 Fulcra solo, geminique pedes sub pondere perstant:
 Ipsæ autem denis cubitis ad sidera surgunt.
 At partem occidui subtentam limite Solis

Sacerdo-
 tes nudis
 pedibus.

Velum
 atrij in-
 terdum
 attolleba-
 tur.

Polymita
 vela tria.

4
 Taberna-
 culi area
 longa 30.
 cubitos,
 lata 10.

Bases ar-
 gentæ
 40. in
 utroque
 latere.
 Tabulæ
 20.

Alte cu-
 bitos 10.

456 MOYSES VIATOR.

Tabula
8. ad oc-
cafum.
Bases 16.
Tabulae
firmatae
veftibus.
Quinque
ordinibus.
Externi
omnes.
Tabularum
coronis.
5
Sancta
Sanctorum.
Columnae
4. velum
intimum
ferentes.
Intexti
velo Che-
rubim, &
flores.
6

*Sex clausere pares tabula, binaque minores
Committunt costis latera, & munimine firmant.
Tum vero quinque ordinibus compagine tota
Traiecti exterius veftes, quos aurea cyclis
Admittit series, ac sacris postibus aptat
Firmantes tabulata vno simul omnia cinctu.
At mediis quintus tabulis latet abditus ordo,
Excurruntque intus per caeca foramina veftes,
Inque vicem sese commissi pyxide cludunt.
An trabibus fuit haec etiam, ut reor, extima zona?
Nec tenues intra tabulas inisse latenter
Crediderim contos; caeco aut reptasse meatu
Indutos auro veftes, aut cortice nudos.
Nec magnum illa darent trabibus retinacula robur
Abdita per medias, arctoque foramine cedros.
Verticibus super aequatis sedet apta coronis
Interius fulvosque tegit ceu regula postes.
Sanctius inde Adytum Moses quadrum undique,
denis
Metatur cubitis; quatuorque in fronte columnas
Constituit septo: supra capita aurea fulgent:
Argento insistent trunci, quos aurea velat
Bractea, calatque inuoluit cortice syluam.
Quam super ex uncis capitum mirabile pendet
Auleum, dirimitque domos, & condita velat
Interiora adyti, sanctique oracula currus.
Apparent caeli facies, alataque flammis
Agmina plumipidum, & formae quadricorporis ora,
Et Iuuenum attoniti vultus, coramque stupentes
Numine, compressis hyacintho, & murice pennis,
Horrentesque comas cocco, & pallentia bysso
Ora pauent; varij laqueantur stamine flores.
Hinc ad vestibulum vicinis tenditur ades*

Exterior

Exterior cubitis; simili quam suppara textu
 Solis ad exortus, & proxima ad atria claudunt.
 Quinque ferunt stantes plinthis velamina thyrsi,
 Aurea verticibus queis puluinaria surgunt,
 Aurea crusta tegit caulem: sed ahenea sidunt
 Fulcra solo; terramque aulai fimbria lambat,
 Niteretes unci suspendant dentibus oras.
 Ut pateat prior ista domus, cum thura Sacerdos
 Illaturus inuit, Mensaq; recentia liba,
 Atque oleo septem lychnuchi pascere myxos:
 Stant procul intentae plebes, Adytumque salutant.

nam stabant tria membra domus; tentoria Moses
 Attolli iubet, & iunctas in tegmina pelles
 Ire super, duplicemque umbris inuoluere cellam.
 Mox picturati contexta volumina caeli
 Funibus euoluunt intentis, altaque supra
 Obnixa tabulata trahunt; sese explicat ingens
 Carbasus, & denos bysso trahit agminis orbes.
 Lucent intexti velo stellante colores:
 Tenditur, & laterum vallos radicitus ambit
 Quadraginta ingens cubitis, qua currit ab ortu
 Solis in occasus, operitque volumine terga.
 Hanc super è Cilicum textu vela aspera villis
 Hirsuto centone tegunt, qui latior imbres
 Arceat: hinc primam reiecta lacinia frontem
 Protegit, ac terram sacco pone horrida verrit.
 Adduntur rubea pelles, & hyanthina tecto
 Terga super detracta capris, quae nigrior unxit
 Purpura cum ferrugineo moriens hyacintho.
 Sine per antennas gemino pendentia malo
 Hac intenta super fuerint velamina templum,
 Ut longè excutiant imbres, hiememque sonantem,
 Deuoluantque procul nimbos pendentibus alis.

Domus
 exterior,
 seu san-
 cta.
 Columnæ
 5. ferentes
 velum ex-
 terius.

7
 Velum te-
 sti ex cor-
 tinis 10.
 byssinum.

Velum ci-
 licinum
 ex corti-
 nis 11.

Velum &
 pellibus
 rubris.

Velum ex
 ianthinis.

Quæ for-
 ma testi.

458 MOYSES VIATOR.

Seu potius pleno supra laquearia ductu
Byssina caprinis haeserunt addita velis
Defensura diem, facturâque pellibus umbras;
Rarus enim nubes illic densabat Orion.

In tecto
vela 4.

Quidquid id est, quatuor tecto velamina pendent:
Tot populo obnubit Moses mysteria scenis.

8

Arca po-
sita in do-
mo inte-
riore.

Sic ubi descripta partes, intentâque vela;
Ipse Dei currum Moses penetralibus imis
Inuehit, ac mediâ augustum puluinar in ade
Constituit, tabulâsque sinu, geminâsque tenentem
Marmoribus Legem, directis vectibus Arcam

Propitia-
torium,
ceu Ora-
culum.

Componit. Supra Iuuenum simulacra volantum
Frontibus aduersis, pennâsque, hinc inde locantur,
Qui solium, umbellâque ferant nitentibus alis
Contigui: medium accipiunt Oracula Numen;
Afflati ardescunt postes, vela omnia fumant,
Cherubicique tremunt intexti stamine vultus,
Oppanso quoties Iuuenum se in brachia fundit
Descendens Deus, & voces trans suppara mittit.

9

In Sanctis
altare
thymia-
matis.

Exteriore dein tecto componitur Ara
Aurea, suffitu sacros sparsura vapores
In Sanctum penetrabile Adyti: nam proxima velo
Erigitur, corâque Dei calet obuia curru,
Spirantemque vomit veli trans carbasa fumum.

Candela-
brum au-
reum ad
meridiem.

Tum laterum medio dextrâ, lanâque locantur,
Candelabrum ingens septem per brachia lychnis,
Quâ mediam secat inde diem Titania lampas,
Et plenam exclusis tenebris agit aethere lucem:

Mensa
panum ad
Aquilo-
nem.

Inde rigens fremit vnde Aquilo glacialibus alis,
Horrentemque famem terris hiemantibus infert,
Aurea Mensa gerit disco cerealia liba,
Presentesque epulas semper, duodenâque praefert
Azyma, ne vigiles iusta vnquam annona ministros

Deficiat;

Deficiat; sua sint animis, sua corporibusque
 Pabula; lucem habeant mentes, & corpora fruges.
 Nulla fames unquam, aut tenebra sacra limina tan-
 gant.

NAM PENVS EST DOMVS ALMA DEI, ET CELLARIA
 LVCIS.

Vestibulo post hæc infert Altare cruentum
 Vriades: mediam præbent vacua Atria sedem
 Sacrificis deuota popis: sed ponere scalas
 Circumquaque nefas, gradibusque attollere molem.
 Purâ igitur tellure super circum undique structis
 Cespitibus, cliuo assurgens attollitur umbo,
 Suggestumque situ procul adspectantibus offert,
 Impositumque altare gerit; cana viscera subter
 Accipiunt lapsos cineres fallente camino,
 Introrsumque abdunt fluxas à crate fanillas;
 Quas facile eructant patulo declinâ ductu,
 Exportare foras quoties trans castra necesse.
 Sic facile acclini tumulto fert ligna Sacerdos,
 Acceditque focus, vrendâque munera ponit,
 Et per plana super gyro circum ambulat ignes,
 Cornua contingens defuso vngenda cruore;
 Quod superest bibulo pateris in margine vergit;
 Nam sicci subter cineres, avidoque vapore
 Ardens terra bibunt, quicumque crepidine fusus
 Sanguis: hiat siccas Ariel toto aggere fauces.
 Hic modus est, & forma situs, quocumque locandum
 Leniada per tesqua ferant, figendâque Nubes
 Castra vocet, sedemque notet statione columna.
 Portatur geminis altare solutile contis;
 Suspensumque ferunt humeris, & vectibus ignem,
 Et crate æternum flammæ pascuntur abenâ.
 Vt stetit hoc altare situ, iuxtaque lebetum

Significa-
 tio mysti-
 ca virtus-
 que.

IO
 Altare
 æreum in
 atrio.

Extans in
 umbilico
 sine gra-
 dibus.

Vacuo
 subter
 umbone
 ad cine-
 res.

Crepidio
 altaris.

Crates æ-
 rea sepa-
 ratim por-
 tata.

Ære

460 MOYSES VIATOR.

Lebetes,
pelues,
laniens
arma.

*Aere cauo, tripodumque ingens cum peluibus ordo,
Hamataq; manus, tractandisque ignibus ungues,
Defixaq; iugo furca, quibus hostia caesa
Pendeat, ac tergo spoliandos praebeat artus,
Tum tabula, in quibus exta secent lanianda secures.*

II

Labrum
aeneū in-
ter altare,
& Sancta.

Terra
subter ca-
uata ad
forbendam
aquam.

*Denique de speculis fusam muliebribus infert
Beseleel concham ingentem, fontemque coruscum.
Infossi scrobibus lapides, cacique cauantur
Inter saxa lacus, fusas siphonibus undas,
Qui capiant, abdantque canis, neu sordida circum
Strata luto inficiant plantas, neu lubrica fallant.
In medio defixa basis tectum inter, & aram,
Arcanique tubis ducti per septa meatus,
Qui labri exonerent fontes; nitet ignea luce
Lamina, & aduersos speculis iacit obuia vultus,
Emissaq; sonant septenis fontibus unda.*

12

Kalendis
vocatus
coetus.

Populus
anteatriū.

Principes
intra.

Moses at-
tentos fa-
cit.

*Vix ea sunt composita loco, cum lampade pura
Exoriens fastis Nizan iterum inchoat annum,
Clangentisque tuba castris primordia Luna
Significant, populūque cient ad sacra vocantes.
Conuenere Duces; Tribuūque exercitus omnis
Confertis septum cuneis, atque atria vallat.
Vestibulo obtentum Moses in limine primo
Auleum iubet attolli, longēque patentis
Prospectus facere effusis ante atria turbis;
At Proceres intra septum stare ordine primos,
Ac fidei iussa populo se sistere testes;
Nominibus praestare suis, qua publica vota,
Optatumque Arona sacris offerre Tonanti.
Ad quos sic medius subiecto cespite fatur:*

*En augusta Dei tandem donaria gentis
In medio stant Isacida, caeli amula sedes,
M aiestate verenda domus; tantoque tremenda*

Amplius,

Amplius, accessu quanto dignatur adiri,
 Et templo propiore Deus. Sic ille piorum
 Munera vincere amat, donisque excedere vota.
 Ecquis enim præsens adeò præsumere Numen
 Sperando auderet? nobis nunc ergo putandum
 Serio quàm castas poscat præsentia mentes,
 Quam nunc ipse loco, vobis spectantibus, addet.
 Quare ego dum tectis olei circumfero concham,
 Augustamque domum lustrali consecro ritu
 Unguenti; quo vestra Deus sibi ritè dicari
 Dona iubet, septemque dies insistere pompâ,
 Vos animorum adytis, mediòque in pectore templum
 Augustum penetrabile Deo sacrate dicantes,
 QVAS MAVLT HABITARE DOMOS: defundite
 myrrhas,

Et casiam, calamumque, & olentia cinnama latis
 Mentibus, ut pingui penitus niteatis oliuo.

Quod nisi fit, ritus frustra usurpamus inanes.

NAM PIETAS INTERNA PLACET, COELOQUE PRO-
 BANTVR

PRÆCIPVE MEDIIS ANIMI PENETRALIBVS ARÆ.

Sic fatus mirâ populi dulcedine corda
 Perfudit, subiitque ingens reuerentia mentes,
 Et fragrans pietatis odor difflatus in auras
 Pectore ab accenso vatis cum voce per omnes
 Se longè effudit cuneos. Ceu spiritus Euri
 Cum per odoratas messes, pretiosâque succo
 Virgulta harentem collegerit aëra pennis,
 Spirantésque crocos, & balsama raserit alis,
 Halantes præfert animas, & flamina longè
 Unguentata vomens cœlum spiramine mulcet,
 Exultant aurâ volucres, blandumque vaporem
 Cantibus accipiunt, & odoro carmine miscent.

Templū
 in medio
 cur?

Mentes
 dedicandæ
 præcipuè
 oleo gra-
 tiæ.

13
 Pietatis
 sensus in
 populo.

Odor gra-
 tiæ, & Vir-
 tutis.

Odorata
 auræ.

Haud

462 MOYSES VIATOR.

*Haud aliter lati Isacida fragrantia vota
Vocibus in coelum mittunt, sua, seque dicantes
Numinis obsequio: confestim cuncta sacrari
Unanimes clamore iubent. Tum protinus Heros
Ex utraque domo foribus pendentia primis
Tolli vela iubet: tabulis ardentibus auro*

Vnctio
domus, &
vāforū.

*Composita procul apparent Oracula Thensa,
Aligerisque horrenda domus, qui poplite nixi
Mole fatiscentes subtendunt Numine pennas.
Ipse prius puro perfusus flumine Labri,
Incipit hinc Moses oleum defundere conchā,
Alatōsque Dei currus, & marmora Legis
Oblinit, ac dextrā largos inducit odores:
Tum valli tabulata, forisque, intūsque, basēsque,
Carbasāque, & vectēs stillato irrorat oliuo.*

Velum
ante Ar-
cam.

*Ac simul ut domus interior functa unguine, byssus
Ante fores arcens oculos demissa columnis
Exclusit visus adytis: dein spargit acerram
Ingentem, mediāque aram medicamine sacrat
Vnguenti, mensam, & lances, & brachia septem
Lychnuchi, totidem ex auro gestantia myxos;
Vasāque myxorum, carpunt quae forfice fungos.
Et muri tabulas, intentāque tegmine vela,
Centonēsque super stratos, rubicundāque terga;
Tum labri fontes, cratēmque altaris abeni,
Armāque structa focis: post, septi ex aere columnas,
Intentāsque super longinqua per atria telas;
Denique odorato nihil non ceromate tinctum.
Fragrat odor, myrrhæq; procul, casiaq; vapores
Cum calamo per castra volant spargentibus auris:
Ceu Cilicum si quando madent proscenia nimbis,
Ingentēque super caueam pregnantia nardo
Nubila se rumpant, aut fundat amaracus imbrem,*

Crocei
imbres in
theatris.

Copia

Copia perfusos mulcet Nabathæa Quirites ;
Haud secus Hebræas afflat Sephasia nares.

Primus ut hic perfectus honos, Deus ecce per auras
Inuehitur noua tecta super, veteremque relinquens
Extra castra domum, celebratum Encenia Nubes
Adnolat, ac templi in fastigia sustinet umbram
Impendens, lateque operit pauitania castra :
At subter suspensa volans à Nube columna
Desiliit, ceu sponte cadens, tectoque quieuit
Infundens totis radios penetrabilibus auro
Ardentes, & luce ; tremunt accensaque fumant
Carbasa velorum, spargensque per omnia lucem
Spiramenta vapor Numen testatur anhelâ
Immensum sedisse domo ; nec posse teneri
Finibus angustis adeo : populum ire per omnem,
Mentibus affectare viam : cupere omnibus ingens
Eructare iubar, certamque volentibus ultro
Præsidio cum lucis opem præstare paratum :
Sed trepidat Moses, trepidaq; ad lumina gentis
Tanta, Sequester adhuc, populo sua temperat ora :
Tot, tantosque adytis delubra vomentia Soles,
Nec penetrare audet velum, nec tangere limen,
Subductos donec radios caligo recondat,
Vibrantesque faces tectis, & fulgura cessent.
Interea affatur populum, firmatque pauentes.

Ignaros auferte metus, admittite contra
Spem potius latam, Isacida, quam sensibus offert
Tam præsens in Nube Deus : spectatis ut olli
Vestra placent hac dona ? sacramque ut possidet adæ ?
Nec dubium est, queis vos oculis, & munera dexter
Aspiciat, vobis foueat quas pectore curas.
Nunc postquam est deuota domus, positaq; petenti
Stant ara, poscit certo sibi iure ministros,

Delectosque

I 4
Nubes, &
columna
migrat in
nouâ do-
mum.

Dei glo-
ria mani-
festa do-
mum oc-
cupat.

Insidet
mentibus.

Non au-
det Mo-
ses intra-
re.

I 5
Trepidus
confir-
mat.

464 MOYSES VIATOR.

Aaron &
filij voca-
ti ad sa-
cerdotiũ.

*Delectosque vocat, sua ne qui altaria tangant
Inussi, vel non electo è sanguine creti:
Protinus ipse ratum faciet, quem mandat honorem
Prodigio; arcebit fraudes altaribus ignis,
Sortis in hoc ductu fraternum ne quis amorem*

Sacerdo-
tium in
sola fami-
lia Aaro-
nis.

*Obiciat; sacris solus deposcitur Aron
Cum sobole; hac solâ deinceps de stirpe Sacerdos
Isacis erit in Tribubus. Deus author honoris,
Vnguento capitis sua patri altaria tradit,
Et sobolem vocat in partes, atque admonet aris,
Vnguento sacrate manus; hos segregat omni
E populo, Christosque suos sibi sciscit oliuo
Vestibus insignes sanctis, sacrâque tiarâ,
Præterea, qui vasa ferant, & mobile templum*

Leuitæ
pro pri-
mogenitis
asciti à
Deo.

*Connectent humeris, ac iussâ in parte ministrent,
Leuiadas tradit famulos; hanc denique totâ
Exceptit de gente Tribum pro stirpe dicandam
Primigenâ, sibi quam Phariâ iam strage sacrarat;
Inde mares thalami primos sibi vindicat aris:
Quinque caput siclis patitur cuiusque rependi;
Dum natos hac lege patres in tecta reportant,
Leuitas totâ retinet pro gente ministros.
Sistite nunc ergo sacris Arona volentes.*

16
Aaron
cum filiis
oblatus
Deo.

*Vix ea dicta, Duces aris Arona dicandum,
Leuitasque Deo donant in munia templi.
Productos fratrum è medio: simul hostia triplex
Sistitur, & sacra vestes, purisque canistrum
Exstructum laganis, populo plaudente, feruntur.
Tum sic prima virum affatus sub limina Moses.*

Aaronis
fors & di-
gnitas Sa-
cerdotũ.

Nunc animis, iam nunc mortales abiice curas;
PONE HOMINEM PROCVL, ET COELESTES INDVE
SENSVS:

*Quodque suas vocat in sortes hinc concipe NUMEN
ALTER*

ALTER ERIS DEINCEPS, ut qui te viderit aras
*Adstantem, sciat esse Deum, quem pectore gestes
 Interpret, mediúsque hominum, cælique Sequester,*
 SINTQUE TVI POPVLO VIVENDI REGVLA MORES.

*Quam mirata domus primùm gnatique sequantur,
 Mox alij linguâ spectent, factisque docentem.*

*Sic fatus prait ad fontes, prætentâque Labro
 Vela subit; spoliat fratrem, vestésque profanas
 Detrahit, ac prorsus perfusum proluit undâ.*

*Mox femur adstringens candente sub ilia bysso
 SVBLIGAR induci iubet, emunitque pudorem;
 Neu qua sacros inter ritus fortuna cadentis
 Offendat, visûque ferant intacta ruborem.*

*Tum TVNICAM duplici è bysso, tortâque nitentem
 Inductam collo ad talos à vertice fundit.*

*Non rugis, non illa sinu, non follibus undat,
 Sed manicis habiles artus ad munia STRINGENS
 Tenditur, & membris haret concinna mouendis,
 Ceu campestre sagum, tegitur quo miles in armis.*

*Hanc circum medio voluens in pectore ZONAM
 Multiplicem textu, pictisque imitante colubri
 Floribus exuuias hyacintho, & murice cingit.*

*Amplexu gemino renes, & pectora stamen
 Implicuit cocco, redeunt in pectora nodi;
 Defluit ad tunica, superat que tania limbum,
 Ut spoliium extremas allambat textile suras.*

*Sic tunicâ, & cinctu tectum producit in ora
 Adstantum procerum, populique, ac talia fatûr.*

*Aspiciatis, Ciues, quàm castum altaria poscant
 Pontificem? quos hæc doceant velamina cultus?*

*Flumine lustratos artus, que stamina velant
 Arcta super, stringuntque virum, nil deinde solutum
 Corpore, nil animoque vagum, fluxumve relinquunt.*

Fauatur
 ad fontem
 specula-
 rem.

Subligar.
 Tunica
 stricta.

Zona tex-
 tilis picta,
 vt spoliû
 serpentis.

Tropolo-
 gia tuni-
 cz, & zo-
 na.

466 MOYSES VIATOR.

MORVM NORMA TIBI primis hac vestibus esto,
PRÆCINCTVS PVDOR, & membris exclusa
libido.

Senectæ
iuuenta,
Virtus.

Coge animum, niueoque iecur stringatur amictu;
Muniat exuuiis colubri prudentia pectus,
Et vigeant morum vernante leberide flores,
QVAMQVE MAGIS canos circumdabit infula crines,
TAM MAGIS aternâ virtus stet vina iuuentâ;
SIC ANIMI VIGOR, & senium tibi fœdera seruent.

17
Tunica
hyacin-
thina in-
ducitur.

Hæc ubi dicta, palam telas poscens HYACINTHO
Florentes TUNICAMQVE auro, malisque sonantem
Puniceis, textum Phrygio mirabile limbo
Explicat, inducitque humeris, quâ fissa supernè
Vestis hiat, capitique iniecta recumbit in armos,
Et plumante premens collum circumtegit orâ;
Orâ, quæ barbam unguento, crinèmque madentem
Lambit, & infuso capiti roratur oliuo.

Illius ora
superior
ad collū.
Pl. l. 132.
2.
Capitiū.

Sub mediâ pone assuitur ceruice cucullus
Textilis, atque aurum cocco, cum murice miscet.
Lena ingens undante sinu, ceu cyclas, in orbem
Funditur: alterno dependent addita textu

Mala
granata.
Cymbala
aurca.

Aurea puniceis per limbum cymbala pomis,
Vocalisque ferit tinnitu simbria talos:
Malorum fragmenta rubent accensa pyropis,
Confertaq; patent tunicis sub cortice gemma.
Intexti quatuor referunt Elementa colores,
Byssum terra creat, concrescit purpura ponto,
Ignis inest cocco, nigricans aër hyacintho.

In colori-
bus ele-
menta 4.
Stellæ &
cælum in
auro, &
pomis.

Stellarumque choros, miroque sonantia circum
Sidera concentu simulat tinnitibus aurum:
Sic totum gestantem humeris, & syrmate mundum
Pontificem fas ire adytis, totique Tonantem.
Muneribus placare Orbi, castoque precatu.

Tum

*Tum vario textu quadrilicem, auroque rigentem
Inducit THORACA humeris, & pectus obarmat
Loricatum auro, & virgato stamine byssi.*

Aduelant manica medios hinc inde lacertos:

Balteus extremas compefcit ad ilia partes:

*At summas gemini gemmis nodantibus, oras
Sardoniches fulgent humeris, inscriptaque scalpro*

Hinc, atque inde Patrum partiti nomina gestant

Ordine, quem sua cuique dedit natalibus etas.

Sex humero insculpti dextro, totidemque sinistro.

PONTIFICEM MAIORVM ONERAT SIC GEMMEA
VIRTUS!

QVAM PORTAT TAMEN IPSE SVA, SVPERATQVE
FERENDO, Tropologia.

HORTATVRQVE SVIS ad Patrem exempla minores,
Ipse Patrum populi que Pater, ceu MAXIMVS ATLAS,

Qui coelum thorace ferat, duodenaque signa,
Impositosque humeris binos summi, aetheris axes, Atlas pō-
tifex mū-
do altior.

Dimidiis que globis diuisum equaliter orbem;

Quem gerit exsuperans, ac toto vertice transit,

Despectatque; DEI MVNDVM PORTANTIS IMAGO; Imago
Dei.

Cuius opus subiectum oculis, semperque paternā

Gestatur, memori que inter stat brachia curā.

Nec satis est gestare humeris; sed pectore condi

Diuinum mandatur opus, mirabile gemmis

Et pretio, doctaeque manus calamine fulgens,

Quo RATIO fixit MENTIS cum nomine sedem. 19
Rationale
in pecto-
re.

Quadrato quatuor textu coire colores,

Quos aurum fulgore animat, vni que per artem Quali for-
ma.

Accendant flores, quatuor que in versibus ordo

Gemmarum serie illustri; qua nomina monstrant

Sculpta super duodena Ducum: calatāque ferro,

Respondent paribus numero sibi singula gemmis. Gemma
12. versi-
bus 4.

Respondent paribus numero sibi singula gemmis.

468 MOYSES VIATOR.

Stat fratrum quadrata acies : natalia versus ,
 Et seriem statione locant. Stat SARDA supremo,
 Sanguineoque sinu Rubenos nomine fulget :
 Rarior inuentu Simeona TOPAZIVS ambit:
 Inscribit gremio Iudam viridante SMARAGDVS,
 Tres alij versu gemmas tenuere secundo :
 Nomine calatus Danos CARBUNCVLVS ardet :
 Nephthali ceruleo SAPPHIRI inscriberis auro :
 Fortunate, tuum Gad nomen IASPIDE firmas.
 Tertia dein sequitur series lapidumque, ducumque :
 Sculptur in LIGVRI violis Aser HYACINTHI :
 Issachar auratum guttis sortitur ACHATEM :
 Zabuloni, AMETHYSTE, places, inimice, Lyco.
 Quartus habet reliquos extremo margine versus :
 CHRYSOLITHVS praefert Ephremum concolor auro :
 Postpositum solatur ONYX candore Manassem:
 Benjaminus habet BERYLLO nomen in imo.
 Sic auro inclusi lapides in pectore fulgent,
 Fundamenta domus sanctae, gentisque columna:
 Quos DOCTRINA situ solidat, quos lumine VERVM
 PERFICIT, & quorum loquitur per fulgura Numen,
 Demonstratque hominum sortes, atque abdita pandit.
 Et quoties de Lege refert responsa Sacerdos
 Consultus; Regniqve vices, & publica fata,
 Aut priuata, rogant dubiis in rebus egentes
 Consilio, ac Numen venerati rite precantur ;
 Pontifici adstans Summo praecordia pellit
 Spiritus, & gemmas arcano illuminat igne,
 Instigatque animi fibras, & fata recludit.
 TVM LINGVAM MODERANTE DEO certissima fun-
 dit
 Effata, & procul omnis abest ambagibus error,
 Seu doceat Legem exponens, seu sacula formet
 Moribus,

Gad felicitas.
 Gen. 30.
 11.

Tropologia.
 Patriarchae fundamenta domus.

DOCTRINA, &
 VERITAS, quid.

Summus Pontifex,
 Dei oraculum.
 Allegoria.

S. Spiritus illi adstans ad doctrinam fidei & morum.

Moribus, ac ritus populis pro tempore condant ;
 Non obliqua sonant sacro de pectore verba :
 Non angunt perplexa animos: sed se ipse Sacerdos
 Explicat, ut pateat MANIFESTO in lumine VERVM.

Hæc VRIM, THVMIMQVE sacris, quæ prodita
 chartis

20
 VRIM &
 THVM-
 MIM,
 quid.

Pontificis Summi Moses inscribere iussus
 Pectore, DOCTRINAMQVE sinu, VERVMQVE sacrare
 Luminibus gemmarum, & quadri textilis auro.

HINC POPVLOS, REGESQVE, Dei cognoscere iussa

Scientia
 & Lex
 Dei in
 corde &
 ore Sum-
 mi Pontif-
 ficis.

In dubiis, & Pontifici summittere Summo

Imperij fasces fas; & parere necesse est

Promenti responsa sacro, quæ pectore Numen

Edidit, ac mentis manifesto in lumine scripsit.

Propterea insculpti gemmis præcordia Reges

Insistunt, ceu PRIMA DEI, ET PENITISSIMA CVRA ;

Reges,
 prima
 Dei cura,

Quorum quippe salus, populi complexa salutem:

VNUM TOT POPVLIS VIGILAT CAPVT, ET VALET

VNUM,

TVTATVRQVE SIMVL POPVLOS TOT NVMEN IN
 VNO.

Fatidicum gemmis ergo stat pectore stamen

Pontificis, textûque duplex, quadrûmque figurâ,

Quod gemino adstringens infernè fibula morsu

Inserit in saguli, quâ congruit angulus, oras:

At super ex auro duplices, hinc, inde catena

Traiecta in summos, quos obiicit annulus, orbes,

Suspendunt humeris geminos thoracis ad uncas,

Qui super ex auro postico in margine fulgent:

Sic totum firmatur opus, nexûque coheret.

Connixi DOCTRINAM humeri cum pectore portant;

QVODQVE DOCET LINGVA, PRÆSTAT VIRTUTE

SACERDOS:

Rationa-
 lis firmi-
 tas in ne-
 xu.

Catenula
 duplices
 aureæ.

Tropolo-
 gia manu,
 & verbo
 docet.

470 MOYSES VIATOR.

Matth.
23.4.

QVEIS ALIOS ONERAT, SVBIECTAT FASCIBVS AR-
MOS:

NEC DIGITO TANTVM IPSE MOVET, SED ROBORE
TOTO:

21
Tiarae
Pontificiae
maiestas.

*Sic merito gestat CIDARIM; quam denique Moses
Productam capiti imposuit; cecidere trementes
Conspecto fulgore Tribus: sub pondere tanto*

Adoranda
Angelis
ipsis.

*Pontificis genua agra tremunt, ceruixque laborat:
Poplitibusque solo positis cum Mose Phalanges
Aligerum Isaciis aduertunt lumina castris*

Forma
rotunda,
vt hemi-
cycli.

TER SANCTVM venerati omnes diademate NOMEN.
*Dimidium è tortâ bysso contextus in orbem
Pileus, assutis quem circum fascia spiris
Voluitur, intextos miscens flores hyacintho
Byssum operit, iunctosque super sinuatur in orbes
Lemnisco cingente caput, supraque rotundo
Verticis amplexu tegit usque ad tempora canos.*

Confuta
ex tania
voluta in
spiras.

*Nullus apex, nullus turbo, surgente tiarâ,
Qualis Achemenios distinguit acumine Reges:
Nullus ab infractâ propendens parte cucullus.
Sed summo inductus capiti, undique pileus haeret,
Inq; orbes circum spirâ corrente coronat.*

Calyculi
in spiris
instar co-
ronæ.

*Intexti calyces auro, cum floribus errant
Per spiras, torulisque triplex diadema figurant:
In summo coeunt flores, clauduntque coronam
Vertice, ceu mundi radiantia sidera in axe.
At super anticos in frontis margine crines*

In lamina
aurea no-
men inef-
fabile.

AVREA adorandum proponit LAMINA NOMEN,
QVOD NEQVE LINGVA LEGAT, NEQVE VOX SONET,
obuia quamuis

Vitta
hyacin-
thim.

*Conspicuis quatuor pandant elementa figuris,
Aureaque impresso prescribat pagina cælo,
Pagina, quâ cidari adnectens HYACINTHINA VITTA
Alligat;*

*Alligat; ac ponè exundans velut infula pendet,
Aut impulsaleues lemnisco perstrepat auras.*

*Hoc simul augustus cultu sese intulit Aron,
Perculit attonitas visu Reuerentia mentes:*

*Maiestásque Dei cælo procedere visa,
Et gestare humeris, sibi quem circumdedit orbem,*

*Naturámque habilem rerum, quâ Conditor extra
Induitur, séque ut manifesto ostentat amictu*

ABDITA MENS, INTVSQVE IMMENSO effusa recessu

Exsuperat, sua séque extra gestamina fundit;

Fastamen ex habitu abstrusam cognoscere mentem,

Vestigare latens mundi sub pegmate Numen;

QUIPPE DEVM, coram immenso defixa theatro

Machina conspicuum, cunctis ea gentibus infert.

Quod populum paucis Moses sic admonet ore.

Ecce patet Deus, Isacida, mediúmque per agmen

Ambulat, ac vestras inter tentoria figit

Ipsedomos: vos illa nisi docet Orbis imago,

Et Natura sinu immenso, quam sustinet intus

Spiritus, ac vitam insinuans complectitur omnes

Cælorum, terræq; globos, quos Numine fundat

Ipsesuo, indutosque sibi, ut velamina, gestat;

En aliâ coram vobis in imagine Numen,

Et contracta magis species. Sic blanda potestas

Maiestatis, in Isacios se commodat usus!

Cernitis ut sanctâ procinctus veste Sacerdos

Pectore vos humerisque ferat, tantoque paratu

Vestibus intextum, vobis qui seruiat, Orbem?

Illius Dominum vobis, rerumque parentem

Conciliet, summo cuius fert vertice NOMEN?

GRANDIBVS impendens effulget fronte figuris,

Incurritque oculos, neu vos fiducia Patris

Destituat, neu vos Domini à formidine terror.

22

Pontificis
Maiestas,
imago di-
uinæ.

Dei vestis,
naturæ
creatæ
species.

Cogno-
scitur ex
veste
Deus.

Allego-
ria.
Deus in
Pontifice.

Vt in
imagine
& mundo
textili.

Prouiden-
tia singu-
laris in fi-
lios in Ra-
tionali.

Fiducia,
& timor.

472 MOYSES VIATOR.

Cognoscent alia gentes per vestra subacta
Arma, per in vestri patrata exempla fauorem
Hoc regnare Dei solum super omnia NOMEN.

Huc olim populi positis erroribus omnes
Accurrent, huc Isacias volentur ad aras;

Illi omne
genu cur-
uabitur.

Deposcentque Deum vestro de sanguine clarum.

Qua vos ergo decet pietas? quam sedula cultu
Relligio? tanto quam casti Praeside mores?

EDICO, prohibete animis, & corpore labes:

Obsequium conferte; nihil committere deinceps
Fas erit hic, ubi tanta Dei praesentia vindex.

Tu verò, tu Pontificis, quo pectore partes,

Aaronis
partes.

Queis humeris attende, geras, praesq; omnibus Aron

Sollicitè aduigila; castis pater instrue gnatos

Ritibus exemplo, & linguâ, dignumque tiarâ

Heredem tibi finge manu. TVA MAXIMA VIRTUS

DISCIPLINA DOMVS GEMINAE, DOMINIQUE,

TVÆ QVÆ.

IN TE GNATORVM VIRTVS, ET CVLPA REDVNDANT.

23

Aaronis
filij loti
vestiun-
tur.

His ubi Pontificem Moses, populique cateruas

Formavit monitis, properat dein ordine natos

Spargere aquâ, lotosque sacra circumdare bysso,

Adstringit zonis tunicas, & pilea donat

Byssina contextis bysso munita corollis.

Adstant in niueo quatuor velamine fratres,

Aaroni
ungitur
caput, &
manus.

In mediis genitor virgato murice fulget.

Quem super unguentum fundens à vertice Moses

Imbuit, & crines largo permulcet oliuo:

Fragrat odor, pinguesque fluunt per tempora stillae

In barbam, & tunicae collum quâ circuit oras.

Deinde manus patris geminas largo unguine tingens,

Filiis ma-
nus tantū.

Natorumque linit palmas, & odoribus implet

Pinguibus; at diuina oleo penetrante potestas

Inseritur,

*Inferitur, viuúmque anima perlabitur ignem,
Suaue balans penitus perducit Gratia mentes,
Vnde foras mirum virtus expiret odorem.*

Animorú
vñctio à
gratia.

Tum tecti ante fores, primúmque in limine velum,

Hostia
pro pec-
cato.

Admotum statuit vitulum; natósque, patrémque,

Mactandámque super ceruicem imponere palmas

Aronem natósque iubet; ceu noxia fiat

Tangentum manibus transfusis hostia noxis.

Sic iugulo abscondit cultros, pateráque cruorem

Exceptum, digito inducens in cornua fundit

Altaris, circúmque linit: pars cetera ad imam

Fusa basim tinxit summas tumuli aggere glebas.

Mox exemptum adipem Moses vitalibus extis,

Quódque iecur rete obnubit, renésque gemellos

Impositos adolet flammis, & munera libat

Prima focus, cratémque super componit abenam

Exultant auidi flammis surgentibus ignes,

Ceu primos Altare Deo gratetur honores.

At reliquos artus cæsi trans castra iuueni

Exportant iuuenes, tergúsque, & turgida crudo

Intestina simo structis in cespite flammis

Absumunt, quippe hæc noxis deuota piandis

Hostia, Pontificem, & natos à crimine purgat.

Dein aries, altérque aries sistuntur ad aram

Impositis pariter capiti inter cornua palmis.

It totus prior in cineres, sectísque crematur

Artubus, vt fustum in gyro bibit ara cruorem:

Scandit odor cælum, totúsque expirat in astra.

Arietis alterius perfusum altare cruore

Circunquaque rubet supremi à margine limbi,

Pontifici postquam Summo, gnatisque sacrandis

Auricula tineta est illo pars infima dextra,

Pollentésque manus digiti, quæ robora palmis,

Vituli
corpus
extra ca-
stra cre-
macum.

24
Aries in
holocau-
stum.

Aries in
hostiã pa-
rificam.
Auriculæ
de xtra, &
pollices
tincti san-
guine.

474 MOYSES VIATOR.

*Pollicibusque pedum dextris cruor illitus haesit
Obsequij, Fideique notâ, fortissima dextris*

Tropolo-
gia.

Commendant opera, & coeptis iungentia finem.

Vtq; illo firmata pedum vestigia ritu,

Edoctaq; manus dextros pertendere fines;

Purpureum altaris tollit de sanguine rorem,

Sanguine
& vnguē-
to alper-
fos facit
Christos
Dei.

Vnguentoque sacro miscens, aspergine lustrat

Vestes, atque viros; populique ex ordine tollit

*EXSORTES, HOMINEMQUE SVpra, ceu Numine
plenos,*

Fragrantisque olei nitida mulcedine Christos,

PVPILLAMQUE OCvLI, qui despicit omnia caelo.

*DENIQUE COELESTES GENIOS, GENIISQUE VE-
RENDOS:*

Oblatio,

Quae actis vrenda Deo dat munera dextris,

Attollique iubet manibus, frugisque, adipemque,

Azymaque offerri; sublataque protinus ipse

Suscipit, Altarisque focus ardentibus infert;

Pacifica iniectis caelo volat hostia flammis:

Atque oculos vertit faciles ad munera Numen,

*Propensumque animos, potius, quam munera
spectat.*

Pectuscu-
lum, & ar-
mus dex-
ter.

At pecudis reliquos artus, partesque ministris

Sepositas, circum instructi cepere lebetes

In tripodum extantes fulcris, furi aestus ahenis,

Elixasque dapes properans admurmurat vnda.

Nam prono iam Sole vocant conuiuia mensas;

Intereaque Duces sua templo munera sistunt.

Aaron, &
filij per-
rant in
atrio.
Hebéo-
made de-
dicationis
totâ.

Aronem, gnatosque nefas excedere septis,

Vestibuloque exire prius, quam septima pompam

Absoluat cum luce dies: nam ritè dicando

Pontifici, temploque Deus solennia septem

Sacra iubet durare dies; repetique piandis

Altarique,

Altarique, virisque suos iusso ordine ritus.
 Et perstare intus sanctis in vestibus omnes:
 Vngi aram septem vicibus, totidemque cremandis
 Extra castra procul flammam instaurare iuuenis.
 Altari toties iterare piamen oliuo.
 Ergo sibi intendunt ad templi limina telas,
 Excubiásque agitant scenis, & sacra retractant.
 Morte luant, si fortè pedem extra limina por-
 tent,

Puniceo iam mane dies octava rubebat,
 Pontificisque noui stantes ante atria turba
 Primitias auidè expectant, queis talia Moses
 Orsus ait: Deus hunc vobis fortunet honorem,
 O Cines; & tanta tibi hac benè gloria vertat
 Sacrorum Rex atque Pater, sortique tuorum;
 Hoc habitu, licèt Isacidùm iam vota capeffas
 Omnia, non indigna Deo: complectere gentem
 Vt fratres, stirpèmque Ducum, quos pectore gestas,
 Quorum instar nunc priscam adytis inferre iu-
 beris,

Antiquàmque Fidem, lectus tanto vnus honori:
 At vos, Isacida, quibus hac nunc gloria seruit,
 Conspirate animis in vota placentia cælo,
 Et castas afferte manus, quæ munera blandè
 Commendent libanda Deo, pacèmque reportent.
 Non ibit, sic spero equidem, quæ purpurat ortum
 Lampas in Hesperios hanc lucem condere fluctus,
 Ante suæ quàm clara Deus det pignora mentis,
 Emissàmque polo confirmet fulgure sortem.

Sic Moses: capit imperium non segnior Aron,
 Albatique patrem iuuenes comitantur ad aras.
 In medio mōx Pontificis cadit hostia prima
 Casa manu: Nadabus pateris, Abiúsque cruorem
 Accipiunt:

25
 Octava
 die sacri-
 ficare iu-
 betur
 Aaron.
 Leuit. 9.

Ignem de
 cælo pro-
 mittit
 Moses.

26
 Primitiæ
 Aaroni-
 cæ.

476 MOYSES VIATOR.

*Accipiunt : Eleazar aquas , Ithamarque lauandis
Approperant extis, adipemque , & viscera casti
Eripiunt, aut ligna focus in crate reponunt.*

Ignis ve-
tus re-
motus ab
Altari.

*Cornua tincta rubent, fususque crepidine sanguis
Altaris, resperfit humum : prior omnis ab ara
Ignis abest iamque hesternae scintilla fauilla
Nulla super ; friget crates, puramque struuntur
Caesarum supra pecudum cum frugibus artus ,
Conspersique molâ similes rorantis oliuo :
Pura salis neque mica deest ; queis ritè paratis
Omnibus in tumulto altaris stans , oraque versus
Ad Thensam, tectique fores, tum deinde precari
Pro se, proque omni populo sic incipit Aron.*

Aaron
orat pro
se, tum
pro po-
pulo ad
altare.
Hebr. 7.
27.

*Caelorum, terraeq; Sator, cui condita parent
Omnia, quae magnus gremio complectitur orbis ,
Quem Verbo, nutuque creas, & Numine cingis ,
Hoc oro, mea me primum ne crimina templo
Summoueant indignum aris ; neu munera foedent
Impure de corde manus , ac lumina vertant
Hinc tua ; neu vitiis faciam te primus iniquum
Ipse meis, populoque ; tuum est cum prole parentem
Immeritos quos sponte tuis penetrabilibus infers ,
Efficere ut digni meritis haec munia tradent :
Et quod conciliant aliis, latentur amicis ,
Placatumque sibi Numen : primique fruamur
Pace tua ; tum tuti aliis illam ore precemur.*

Eccli. 14.
5.

*NAM SIBI, QUI NEQVAM EST, ALIIS FRVSTRA ILLE
LABORET
ESSE BONVS. SVA CVIQVE PRIOR IVSTISSIMA
VIRTVS,*

Populus
haeres
Dei.

*Hoc primum : tum deinde tuum hoc Pater aspice
regnum,
Heredemque tua gentem , quam foedere Legis
Accitam*

*Accitam tabulis proprii solido ASSE Peculi
Instituis, testésque adhibes, & sanguine signas.
Da, precor, ut maneat tabulis immobilis heres;
Nil ex ASSE tuo perdat; sed fœdera seruans,
Atque apices legis minimos, patria omnia cernat,
Et tecum tua dona adeat: Chananeide victâ
Affectet stellas animis, spémque ardua sursum
Inferat, ac pacti obtineat patrimonia cœli.
Has illam te Patre, domos sperare iubeto.*

DEGENERES HABITENT TERRAS; NOS POSCIMVS
ASTRA,

*Quo tua nos legis via fert signata per umbras;
Insculptique docent lapides, quos pectore gesto,
Quos humeris, sanctâsque Adyti simul infero sedes.
Ibimus ante tuos trans hæc velamina vultus.
Ille suâ Summus scindet, qua morte Sacerdos
Quem petimus, quemque hæc Genitor moliris in
umbrâ.*

*His dictis tumuli cliuo descendit ab arâ,
Et cum Mose subit primi sacraria tecti,
Importâtque preces adytis: ignique remoto,
Artubus altari medio iacet hostia structis,
Expectâtque faces: mox ut penetralibus Aron
Processit, populo iussus sic fausta precari.*

*Elatis cœlo manibus; Deus, inquit, ab alto
Vos super immensâ Charitum de nube suarum
Impluat, & largas Virtutis in horrea messes
Augeat, aggestis opulentâ in pace manipulis:
Dirigat huc faciles oculos, sempérque sereno
Vos, & vestrâ iuuans spectet molimina vultu.*

*Vix ea, cum radiis vibrantibus athere fulsit
Maieſtas, seseque Dei testata per auras
Gloria, magnifico fulgetra innoxia curru,*

Innocuâsque

Exod. 19.
5.

Cœli hæ-
reditas
sperata in
lege, vt
Christi
umbrâ.

Christi
mors re-
ferat cœ-
los.

27

Aaron in-
trat San-
cta.

Benedicit
populo.
Leuit. 9.
23.

Ignis è
cœlo mis-
sus in al-
tare.
Leuit. 9.
24.

478 MOYSES VIATOR.

Innocuâsq; faces iaculata inuexit aperto
 Empyreo : cecidère ignes, ceu sidera , lapsi
 Axibus, ac puro ludentibus aère flammis
 Adiecère diem Soli; mox agmine facto ,
 Confluxu iunxère globos , reitàque cadentes
 In solidum , fluxère super constructa per aram
 Viscera, & altaris mediâ frigentia crate ;
 Ac simul hausta vorant , artúsque , adipémque,
 molásque ,

Abfumit
 hostias
 positas in
 altari.

Ossâque, momentóque bibunt libamina flammæ,
 Fragrat odor, rapidúsque infert vapor omnia cælo ;
 Quo tamen haud reuolant ignes, sed fascibus hærent
 Lignorum, suberant sacris qui ritè parati.
 Correptos igitur fasces, segmentâque carpunt,
 Materiâque ardent ceu nutrimenta requirant.

Ignis re-
 manet in
 altari.

Sic Altare suum aeterno Deus ætheris igni
 Consecrat, ac Summi pariter promulgat honorem
 Pontificis , constatque sacri sibi FLAMINIS
 author.

Aaronis
 honor à
 Deo vo-
 cati asser-
 tus.

At prono cecidère Tribus tanto Auspice vultu ,
 Prodigúsque stupent adeò pollentibus, ac se
 Obsequia, cum laude vouent, & Numen adorant.

28

Nadabi,
 & Abiei
 mors ce-
 lata Mo-
 si.

Quos Moses inbet attentos insistere votis ,
 Ac fidei meminisse suæ, tantâq; diei ;
 Nec videt instantes, qui turbent gaudia luctus :
 Carò adeò Deus abscondit, que proxima Vati ,
 Atque adeò tristes miserandâ in clade nepotum
 Euentus patrum celat ; qui sacula visu
 Traiicit , in casu vicino improvidus hæret.

HEU ! CAVEAT QUID QVISQVE , SATIS NULLI VN-
 DIQVE CAVTVM !

PRVDENTESQVE timore etiam Deus angit
 amicos ,

Exercétque

Exercétque metus inter, summósque fauores.
 FLUCTVAT incertò sapiens in pectore semper,
 Donec adhuc fragilis dubio natat equore cymba;
 Et placido metuit pelago, metuitque furenti;
 Ad geminas illi semper prompta anchora sortes.
 Dum leta sensim redeunt in tecta caterua,
 Et propè iam perfectus honos; positique lebetes
 Haud procul altari flammis communibus undant,
 Aronem, iuuenésque monens sic præcipit Heros.
 Hic deinceps æternus erit sacer Ignis, ab alto
 Quem Pater in terras præsentì Numine misit.
 Hunc alet Altari semper vigilante Sacerdos
 Nutrimenta ferens, ne quando pabula flammam
 Deficiant, moriénsque fame scintilla fatiscat
 In cinerem, & segnes rapiat mors prompta ministros.
 Hunc hiemes nulla extinguent, aut nubibus imbres;
 IN MEDIIS ARDEBIT AQVIS: hic castra sequetur,
 Inuectaque humeris uinax in crate feretur,
 Restituétque sacris flammam; solum audiet ignem
 Hunc Deus: hoc solo gratos incensa vapores
 Thura dabunt: aris alias quas cùmque profanas,
 Hanc præter, censete faces. DEVS IGNIS ET IPSE
 INSTAR HABET; cæloque olim demissus ut ignis
 In terras, ardere uolet, præcordia flammis
 Carpere, pèrque omnes incendia spargere gentes.
 Denique CONSUMENS IGNIS DEVS, ultima mundi
 Absumet scelera; sic expiat omnia flammis.
 Hoc igitur moneo repetens, rursumque monebo,
 Hoc tantum deinceps altari utroque litandum;
 Seu pecudum cæfos hîc ritè cremabitis artus,
 Thurea seu tecto dona interiore feretis;
 Solum hunc quippe Deus recipit placabilis Ignem,
 Quem dedit, èque sinu super hæc sacraria fusum

Timor
 Dei dor-
 mit inter
 duos cle-
 ros.

Ire licet.

29
 Lex de
 æterno
 igni pro-
 mulgatur
 à Moysè.
 Leuit. 6.
 12.

In rubo
 typo in-
 carnati
 Verbi.

Luc. 12.

49.

Hebr.

12. 29.

Sacer
 ignis fo-
 lus in usu
 Altaris
 vtriuf-
 que.

In

480 MOYSES VIATOR.

In terras, mediis olim instaurabit in undis.

30
Ardet in
altari, vt
gloria
Dei.

An facie
Cherubi-
ci Leo-
nis?

*Sic ait : interea flammâ exultante per auras ,
Ceu fornax altare foret, totumque cornuscis
Fulguribus circum radians allambitur igni
Æthereo; quin, vt perhibent, medio igne iubata
Fulminibus facies apparet, & ore Leonis,
Qui voret impositos pecudum, & super accubet
artus.*

Nadab &
Abiu tur-
bati.

Iudicia
Dei.

*Quidquid id est : iuuenes ingens trepidatio turbat:
Aut specie rerum tantâ noua gaudia spargunt ,
Auertuntque animos iussis: an fortè tremendis
Iudiciis negat euentus auertere faustâ
Tam tristes à luce Deus ? documentane nostris
Instituit sacris, perque hæc exempla ministros
Altaris primo ingressu, & sub limina format ?
Ergo ubi se presens in tanto lumine Numen
Ostendit, trepidique pauent vela omnia templi,
Iamque exhausta super cratrem omnis victima flam-
mâ*

Thymia-
ma obla-
turi.

Profanū
ignem ad-
hibent.

Igni sacro
extincti,
vt fulmi-
ne.

*Accurrunt temerè fratres, vt thurea primū
Importent sua dona adytis, sanctosque vapores;
Precipites rapiunt prunas, quas prima coquendis
Visceribus tripodum è numero fortè obtulit olla;
Inde profano igni temerant properanter acerras,
Iniectoque sacro fumantes puluere portant.
Occurrit Deus ipse viris, primoque repressos
Vestibulo, inuoluit flammis : salit igneus extra
Vela vapor, iuuenūque ruens ceu fulmen in ora
Intactis penetrat viuos sub vestibus artus,
Exhauritque animam venis, & corpora letho
Sternit humi: nulla apparent vestigia flammæ,
Et mors inuidiâ plagæ caret : integra subter
Ossa manent : nulla busti fuligine membra*

Torrída:

Torrida : non ipsi crispati fulgure crines.
 Sed tamen irato manifestâ à Numine plagâ
 Omnibus horruerant animi; planctumque caterua
 Ingeminant; heu! sic, Naulabe, heu! hos inter honores!
 Sic, Abin, heu! miserande, iaces? & uterque parenti
 Grandæno, & matri, primos sic inter honores
 Lugendus? populoque ingens ad limina terror
 Prima Dei, quoque horrescant sacraria fratres?
 Heu! quid agat gemino percussus fulminis ictu
 Infelix pompâ genitor? quibus ille sequatur
 Funera natorum lacrymis? sed protinus illas
 Combibere, & siccis oculis spectare iubetur
 Efferrî pheretro natorum funere castris
 Spes geminas: nam dura metu solatia Moses
 Talia dat patri, & natis. Cohibete dolorem,
 Et querulos animo gemitus; neu scindite vestes:
 Neu lacerate comas, caput aut nudate tiarâ.
 Lugebunt alij extinctos, & iusta sepultis
 Persoluent; vos stare loco, atque insistite sacris,
 Hoc agite, & nusquam luctu deflectite mentem,
 Ne vos exitio simili, populumque ruinâ
 Intempestivâ lacrymâ, lamentaque raptent.
 Nec templo proferte pedem, dum funera curant
 Elisaphan, Misaelque. NEFAS CONTINGERE mortis
 Exuvias istis manibus, quas consecrat astris
 Augusti nitor unguenti, & mortalibus inde
 Exoluit curis: doceant vos istaque primos
 Exempla; & castos hoc fratrum funere ritus
 Instituant: sic, nempe, Deus sua iura tuetur,
 Sic sancit, primoque suos in limine Vindex
 Morte Sacerdotes meritos castigat, & arcet,
 Ut puros alij per nostra piacula cultus
 Condiscant: sic sancta Dei sit prodita vulgo

Temeritas
 punita
 à Deo.

Timor
 omnium.

31
 Aaronis
 quis sen-
 sus illo
 casu.

Illum &
 fratres
 Moses lu-
 gere ve-
 tat.

Quia il-
 lata mors
 à Deo in
 exemplū.

H h Maiestas,

482 MOYSES VIATOR.

Nadabi,
& Abici
culpa le-
uis.

*Maiestas, qua sic Christos orditur ab ipso
Limine Sanctorum rapere, & depellere fontes.*

*Noxa tamen leuis illa fuit iuuenum, aut leuis
error*

NIL LEVE RELIGIO TANTO SVB NVMINE
CENSET.

1. Petr. 4.
17.

ET QVIS ERIT *finis poenarum in fonte ruentes*
CONTEMPTV? quos sacrilegi seruantur ad ignes?

32

Funus iuf-
fi curare
Misaël, &
Elisaphā.
Leuit. 10.

Sic rigidis Moses dictis compescuit imo

Pectore singultus: magno sic robore vulnus

Accepit genitor; siccisque in funere fratrum

Luminibus iuuenes ambo, cum corpora ferrent,

Hinc Misaël, hinc Elisaphan, turbaq; sequentes

Extra castra darent mistos lacrymis vlulatus,

Blancus
populi.

Candentes bysso tunicas, cidarimque relinquunt

Corporibus caelo tactis, unguentaque parcunt

Probabile
in sacra
veste se-
pultos.

Addere, quippe sacer SALE quos iam condit

IGNIS,

Et longè memores eui transmittet in annos.

Ignis, sal.
Marc. 9.
49.

Lino igitur tantum inuoluunt, & puluere ponunt

Aggestis tumulo saxi, ceu fulminis abdant

Reliquias, bustumque viris memorabile condant,

Et scripsit tumuli Misaël in marmore carmen:

Epita-
phium.

NOS SACER EXTINXIT, QVO NON ADOLEVIMVS,

IGNIS.

DEBVT HAS PRIMVS IUVENVM ERROR PENDERE
POENAS,

Causa
mortis a-
lienus
gnis vsur-
patus.

NOSTRA SACERDOTES FACIANT VT FVNERA
CAVTOS,

PROSIT ET HOC ILLIS EXEMPLO ILLVSTRE
BIDENTAL.

NEC QVERIMVR NOS PRIMITIIS SIC FVLGINE
RAPTOS,

DVM

DVM MORS NOSTRA SACRIS ALIENVM EXCLVSE-
RIT IGNEM.

Subdidit Elisaphan, & verba nouissima dixit
Aspergens consanguineos hoc carmine Manes.

His igitur rerum tenebris, hoc volumur aestu?

Et fragiles adeò cecis spes fluctibus errant?

Tam tristes obitus vobis tam leta vehebat

Mane dies, quos hac adeò funesta videret

Vespera? nec querimur flores calcantia fata,

Nec confusa colu miscentes funera Parcas:

Nec sine spe, sine stirpe domos utriusque relictas.

NAM NULLA EST non iusta neci mortalibus hora;

ET GENVS IMMORTALE animis, sine stem-
mate constat.

FAMOSA SED morte rapi, vulgòque pudendâ,

Aspergit maculam vini; functosque sinistris

Iudiciis, sequitur Manes ea fama sub imos.

Quae vestros, iuuenes, casus, quae fata sequetur

Suspicio? quae posteras sermonibus olim

Inquiret vestrum facinus? quae somnia finget

Accusans, aut vina hominum turbantia mentes,

Interdicta sacris? aut non satis arcta pudicis

Cingula corporibus, laxamque à pectore byssum:

Aut temerè inflatos ab inani murmure fastus,

Et populari aurâ; tanta quòd sortis honores,

Fortunamque suam pectus iuuenile tumescens

Non caperet, pauloque animis iactantior iret

Gloria, & elato sua ferret, gaudia vultu.

Sed nihil, ô casti Manes, nil nomen ab istis

Auguribus vestrum timeat: stat fama, vigetque,

Arbitrisque aliis longè intemerata vigebit,

Ius dicente Deo; cuius se gloria tantis

Asserit exemplis; vestraque in morte, litandi

H h 2

Prodidit

Funeris
luctus &
laudatio.

Mors quae
pudenda.

Quae cul-
pa fratrum.
Non vi-
num.
Non libi-
do.
Non glo-
riola.

Mors ad
gloriam
Dei.

484 MOYSES VIATOR.

Prodidit eximios ritus, quos postulat aris:
Formavitque suos omnes se Vindice, Mystas
Primitiis, quos ipse sacris sic ignibus hausit;
Absolvitque semel tranquilla pace receptos,
Cum vos excubiis castos, Octava videret
Sanguine lustrali, byssoque oleoque nitentes.

Sancita
religio
exemplo
illo.

Lectior haud potuit mactari victima flammis
Aethereis, Aeternum adyto, qua pasceret Ignem.

Hac genitor; mæstique habeant solatia fratres.

Quippe Deo sic partus honos: sic condita templis
Religio, & certo sanciti fulmine cultus.

Ite coronati per tanta piamina, Manes,

Quos iterum Deus ipse suo sibi consecrat igne,

Elysiôque inter disponit sidera cælo,

Abramo Electa fulgent ubi stemmate stella.

Sap 4.13.

Curriculo confecta brevis sic plurima vobis

Sacula sunt vite; & famâ superabitis annos.

Sic ait. At Pœna funesta ad saxa sedentes,

Christi
Sacerdo-
tes quàm
attenti
sint.

Et Nemesis, metuenda magis, grauioraque longè

Fata canunt, quæ mæsta suis ECCLESIA templis

Lugeat, heu! quoties alienum altaribus ignem

Accensas Phlegetonte faces inferre videbit.

Vt quid enim presente Deus sic arserit irâ?

Armatâque manu flammis Aronia sacra

Ultum ierit, temerata, leuis, quæ polluit error,

Turbatâque animi iuuenum ad primordia cultus,

Ne lapsam cælo auderent accedere flammam?

Christus
ignis cœ-
lestis.

At nunc ille ferat patiens Phlegetontis ab igne

Ardentes aris tadas inferre ministros?

Aeternum postquam in terris accenderit Ignem

Demissum cælo, Verbi que in fomite longè

Splendentem, & populos clarâ ad se luce vocantem?

Nec Deus ex Adyto Vindex turbabit ab aris

Sacrilegos?

Sacrilegos? neque tela manu flagrantia sparget
 In capita, infames flammæ ad sacra ferentum?
 Ille Sacerdotum Cyprios in cordibus ignes,
 Irarumque animos odiis, facibusque cruentis
 Fumantes, adstare aris, incendere thura,
 Atque ipsum tractare manu, postque impia mensa
 Oscula, libatum furiali pectore Numen
 Accipere, ac per sacrilegas transmittere fauces
 In barathrum, cœno scelerum quod tetrinus Orco,
 Dissimulans, patiensque feret magis ac magis? ergo
 Desierit Deus esse? sui similisque, memorque
 Non erit? illa omnis deinceps excesserit aris
 Maiestas? sed ne alta quidem Sacraria cœli
 Obtineat, turpes iam non exosa ministros?
 O Ariel! hodièque tuis altaribus igni
 Fulmineo, radiisque iubas per colla frementes
 Horrificans! nisi te adscitus demitiget Agnus
 Ille tuis consors, solus qui prasidet aris,
 Absconditque feram faciem, victusque leonis
 Vellere, pro nostris modò mansuetissima noxis
 Hostia; quo mox te ore leo, queis unguibus ardens
 Inferres? queis fulminibus tibi protinùs aris
 Concideret lacera Impietas? ipsaq; sub Orcum
 Sacrilegos furia abriperent? Sic pallidus horror
 Pœnarum ardenti rapiantum in crimine fontes
 Arceret scelera altari, templisque piatis,
 CHRISTE, tui soli arderent altaribus ignes;
 Vniàque templa tuis fierent corda omnia flammis,
 Quæ timor, aut amor accensa pietate sacrarent;
 Ceu cum sacrilegi quondam mendacia furti
 Spiritus argueret vehemens, flatuque rapinas
 Dilueret: sociam fraudis cum coniuge iunxit
 Sapphiram feretro: fraudesque horrore repressit;

Cuius
 Deus virt-
 dex.

Deus idè
 nunc, qui
 semper,
 zelum te-
 net.

Leonis
 species
 Deus in
 illo igne
 visus.
 Christus
 agnus in
 altari leo-
 nem mi-
 tigat.

Religio
 timore
 adstringi-
 tur.

Ananias,
 & Sapphi-
 ra.

486 MOÏSES VIATOR.

*Exemplo sancita fides, purgataque virtus;
Multorumque salus paucorum sanguine parta:
Quin ipsique suâ morte inuenêre salutem.*

Christi
patientia
leonem
geret.

34
Pausa fef-
fo viatori
necessa-
ria.

*Ah! tua ne tandem iustus patientia fiat
Lesa furor! positoque AGNO, gerat ungue LEONEM!
Nam tua te perhibent utroque altaria vultu.*

*Sed satis, ô Muse, satis; & iam fila remittunt
Obstrepera vexata lyra, dudumque cothurnos
Tesqua Pharaonis trinerunt horrida dumis:
Et superest via longa tamen, Mosésque Viator
Vix medium est emensus iter; tamen ipse quietem
Exiguam hortatur Nebula pendentis in umbrâ.
Hic citharam, & laceros monet instaurare cothurnos:*

Scr. H. G. Baderb. 1636.

FINIS.

ERRATA PAUCA.

Pagina 6. versu 28. lege, *Atlantides*. p. 28. v. 31. l. *Charris*. p. 64. v. 14. l. *animantum*. p. 78. l. *Cœnomyia*. p. 133. v. 7. l. *aspides*. p. 135. v. 26. l. *suppara*. p. 169. v. 1. l. *quantos*. p. 197. v. 14. l. *SI IVBEAT*. p. 261. v. 23. l. *Abstinere*. p. 391. v. 4. l. *secandis*. p. 419. v. 14. l. *siparis*. p. 431. v. 3. l. *fluctibus*. p. 464. v. 27. l. *canistrum*.